

European Commission
DG Competition
Directorate D
Unit D 1 Financial Services

ZADEVA: Odgovor Slovenskega zavarovalnega združenja na ugotovitve komisije v vmesnem poročilu o preiskavi sektorja poslovnih zavarovanj glede trajanja pogodb v sektorju poslovnih zavarovanj

Komisija v vmesnem poročilu o preiskavi sektorja poslovnih zavarovanj glede trajanja zavarovalnih pogodb v sektorju poslovnih zavarovanj ugotavlja, da podatki raziskave kažejo, da povprečno trajanje zavarovalnih pogodb za določeno vrsto zavarovanja občutno niha po državah članicah. Komisija v vmesnem poročilu ugotavlja, da se v veliki večini držav članic večina zavarovalnih pogodb sklepa na letni podlagi, medtem ko so dolgoročne pogodbe običajnejše v nekaterih državah članicah, med katerimi je v vmesnem poročilu posebej omenjena tudi Republika Slovenija.

Ker je v tem delu vmesnega poročila posebej izpostavljen sektor poslovnega zavarovanja v Republiki Sloveniji, ter ker bo komisija v okviru javne razprave pridobila informacije, pomembne za oceno verjetnosti, ali sklepanje dolgoročnih pogodb ustvarja tveganja za odprtost trga in konkurenco, Slovensko zavarovalno združenje v nadaljevanju podaja stališče zavarovalnega sektorja v Republiki Sloveniji k omenjenemu vprašanju.

Tako Slovensko zavarovalno združenje kot zavarovalnice in pozavarovalnice, njegove članice, ki delujejo v Republiki Sloveniji, podpiramo odprtost slovenskega zavarovalniškega trga, tako za zavarovalnice iz držav članic EU kot tudi za zavarovalnice iz drugih držav, in zdravo, pošteno konkurenco na področju celotnega zavarovalništva v Republiki Sloveniji ter nasprotujemo kakršnim koli ravnanjem ali praksam, s katerimi bi se le ta lahko omejevala.

Slovenski zavarovalniški trg je v zadnjih desetletjih doživel velike spremembe, ki spreminjajo zavarovalniško prakso. V preteklosti je na trgu z ozirom na tedanje politične in ekonomske razmere obstajala zgolj ena velika zavarovalnica, pri kateri so bili praktično zavarovani vsi premoženjski interesi. Dolgoročnost zavarovalnih pogodb je postala pravilo, saj so si z njo zavarovanci zagotavljali kontinuiteto zavarovalne zaščite. Ob enoletnih preteklih zavarovalnih obdobjih praktično ni bilo možnosti odločanja o tem, pri kateri zavarovalnici nadaljevati zavarovalno razmerje, rešitev z dolgoročnimi zavarovalnimi pogodbami, pa se je za zavarovance lahko izkazala za koristno, saj je preprečila, da bi zavarovančevi premoženjski interesi po preteku enoletnih obdobj ostali brez zavarovalne zaščite. Skladno z razmerami na zavarovalniškem trgu se je v preteklosti temu primerno izoblikovala praksa pogostega sklepanja več letnih zavarovalnih pogodb.

Zaradi spremenjenih, tako družbenih kot ekonomskih razmer, se je z nastankom in prihodom drugih zavarovalnic, spremenila tudi zavest zavarovancev in njihovo vsakoletno vnovično odločanje glede nadaljevanja zavarovalnega razmerja, zato gre opaziti trend upadanja tovrstnih pogodb. Dejstvo namreč je, da se dolgoročnost zavarovanj iz leta v leto krajša, prav tako pa se število dolgoročno sklenjenih zavarovalnih pogodb ves čas zmanjšuje in je vse več letnih zavarovalnih pogodb.

Zaradi zgoraj navedenega se v sektorju poslovnih zavarovanj v Republiki Sloveniji pogosteje, kot v večini drugih evropskih držav, sklepajo zavarovalne pogodbe za več let. Razlogi za ugotovljeno stanje glede daljšega trajanja pogodb so predvsem historični, pa tudi zakonski in poslovni - tako na strani zavarovancev kot tudi zavarovalnic. Dolgoročnost zavarovalnih pogodb je pogojena predvsem z značilnostmi posameznih zavarovalnih produktov, bodisi je razlog v specifikah zavarovalnih kritij, ki so na ta način zagotovljena v kvalitetnejši meri – na primer zavarovanje projektantske odgovornosti, retroaktivna/naknadna kritja, bodisi v zakonodajni ureditvi, bodisi v poslovni odločitvi strank.

Zavarovalni produkti so v Republiki Sloveniji večinoma definirani na letni osnovi, vendar se nato zavarovanec in zavarovalnica z medsebojnim dogovorom dogovorita, da bosta zavarovalno pogodbo zaradi določenih razlogov za določen produkt sklenila za več let. Dolgoročnost zavarovalnih pogodb ni obveznost, ki jo nalagajo zavarovalnice, niti zavarovalnice sklenitve pogodb ne pogojujejo z njihovim dolgoletnim trajanjem, temveč je to le izbira zavarovanca, ki se zaradi določenih razlogov odloči, za sklenitev tovrstne pogodbe. Zavarovalni trg je trg kjer veljajo pravila ponudbe in povpraševanja. Ko se zavarovalnica in zavarovanec dogovorita za sklenitev določene zavarovalne pogodbe, se dogovorita tudi o ceni in pogojih zavarovanja. Zavarovalnica in zavarovanec se dogovorita za večletno zavarovalno pogodbo po eni strani zaradi tega, da bi si določene cene in pogoje zagotovila za neko daljše časovno obdobje (cene in pogoji se v času spreminjajo, enkrat v korist zavarovancev drugič v korist zavarovalnic), po drugi strani pa tudi zaradi določenih drugih razlogov, kot so na primer: značilnosti posameznih produktov, specifična zavarovalnega kritja, davčni - na primer Zakon o davku od prometa zavarovalnih poslov določa, da se davka ne plača v primeru nezgodnih in zdravstvenih zavarovanj, (ki jih sklepajo tudi pravne osebe za svoje zaposlene), če le ta niso krajša od deset let, ekonomski - sklepanje takšnih zavarovanj je lažje in cenejše tako za zavarovance kot tudi zavarovalnice, in drugi - na primer popusti, saj ima zavarovalnica s tovrstnimi pogodbami manj stroškov s pripravo in izvedbo zavarovanja in del teh stroškov prizna stranki kot popust.

Zavarovalno pogodbo je od leta 1978 urejal Zakon o obligacijskih razmerjih, od leta 2002 pa jo ureja Obligacijski zakonik. Obligacijski zakonik je v povezavi s trajanjem zavarovalnih pogodb spremenil kognitivno določilo glede odpovedi dolgoročnih pogodb s tem, ko je obdobje možnosti odpovedi takih pogodb skrajšal s pet na tri leta, poleg tega pa je uvedel tudi novo obliko trajanja zavarovalne pogodbe (ki je v praksi večine držav EU pogosta) – pogodbo s samodejnim vsakokratnim podaljševanjem trajanja do preklica. Obligacijski zakonik določa, da lahko, v primeru zavarovalnih pogodb, ki so sklenjena za več kot tri leta, vsaka stranka (tako zavarovanec kot tudi zavarovalnica) odstopi od pogodbe po preteku treh let. Omenjena zakonska omejitev je lahko v korist zavarovancem. Obstajajo namreč konkretni primeri sklenjenih dolgoročnih zavarovalnih pogodb s slabimi škodnimi rezultati, ali pa sklenitelj zavarovanja špekulira s škodami, ki bi jih zavarovalnica želela odpovedati, vendar jih zaradi zgoraj omenjenega zakonskega določila ne more. V tujini pa obstaja možnost, da zavarovalnica po vsaki škodi odpove zavarovalno pogodbo, s čimer se zmanjšuje varstvo zavarovancev, česar pri nas ni. Po drugi strani pa zavarovalnice, v primeru, ko želi

zavarovanec dolgoročno pogodbo odpovedati pred rokom, ki ga določa zakon, le temu to omogočijo kljub zakonski določbi.

Obstoječa zakonska pravila glede zavarovalne pogodbe omogočajo zavarovancem ustrezno odločanje o trajanju zavarovalnega razmerja, zakonska pravila pa ga pri tem prekomerno ne utesnjujejo. Zato menimo, da spremembe zavarovalno pravne zakonodaje niso potrebne. Zavarovalnicam na trgu je dana možnost, da s svojimi ponudbami lahko omogočijo zavarovancem izstop iz dolgotrajnejšega zavarovalnega razmerja. Odločitev zavarovanca bo temeljila predvsem na (ne)prepričljivosti drugih ponudnikov, zato (ne)vztrajanje pri več letnem poslovnem sodelovanju z eno zavarovalnico, ne gre razumeti kot omejevanje konkurence. Poleg tega v Republiki Sloveniji zavarovanci pri posameznih sklenjenih zavarovanjih, menjajo zavarovalnico v povprečju na tri leta, ne glede na to, ali so pogodbe sklenjene za eno leto ali za daljše obdobje.

Menimo, da je zavarovalniški trg v Republiki Sloveniji odprt, saj na njem delujejo poleg domačih zavarovalnic tudi številne druge zavarovalnice, kot so npr. Merkur, Grawe, Generali, Victoria Volksbanken in Wienerstadtsche, prav tako pa je dostop na slovenski zavarovalniški trg odprt vsem morebitnim zainteresiranim zavarovalnicam. Prav tako menimo, da so tovrstne pogodbe lahko celo v korist zavarovancem, zavarovalnice pa s sklepanjem dolgoročnih pogodb ne omejujejo dostopa na slovenski zavarovalniški trg, saj sklepanja tovrstnih pogodb od strank ne zahtevajo, niti strank ne spodbujajo k njihovi sklenitvi. Pri tovrstnih pogodbah gre samo za možnost, ki jo izbereta stranki zaradi določenih ugodnosti, ki smo jih omenili že zgoraj.

Poleg zakonskih določil o prepovedi nelojalnih dejanj in dejanj omejevanja konkurence zavarovalnice v Republiki Sloveniji, članice Slovenskega zavarovalnega združenja, zavezuje tudi Zavarovalni kodeks, ki med drugim kot prepovedana dejanja navaja kakršnokoli dejanje, ravnanje ali prakso zavarovalnice oziroma zavarovalnic, ki bi ali bi lahko omejevala ali izkrivljala konkurenco na zavarovalnem trgu v Republiki Sloveniji. Spoštovanje kodeksa nadzorujeta zavarovalniški ombudsman in razsodišče, vsaka stranka in vsaka zavarovalnica, ki meni, da se krši kodeks, pa lahko poda pritožbo zaradi kršitve. Pri omenjenih organih, kljub njuni veliki dejavnosti in številu obravnavnih primerov, pa dosedaj ni bila podana pritožba, da bi bilo zaradi dolgoročnosti zavarovalnih pogodb kakšnemu zavarovancu onemogočena sklenitev zavarovalne pogodbe pri drugi zavarovalnici, oziroma zavarovalnici onemogočena sklenitev pogodbe z zavarovancem oziroma potencialno stranko.

Slovensko zavarovalno združenje